

og der er det ret givet, at hvis man baserer det ny Selskab paa den for høje Værdi af 3 Mill. Kr., vil det let gaa ud over denne Trediemand; et rimeligt Udbytte af denne Kapital forudsætter nemlig, at Fabrikken maa give et Overskud, der bliver $2\frac{1}{2}$ à 3 Gange saa stort som det, den hidtil har givet. Faren derved er nu den, at til en Begyndelse vil noget saadant maaske ogsaa kunne naas, fordi Rørleverandørerne til en Begyndelse ere ganske og fuldstændig afhængige af Fabrikken. De have nedlagt deres Sukkerværker, og hvis de ikke slaa ind paa en helt anden Kultur — og det ville de i Reglen være ganske udelukkede fra — ere de nødte til at levere deres Rør til den Pris, som Kogeriet dikterer. Der vil da ikke, hvis denne Pris for Ejendommen skal lægges til Grund og Selskabet derefter have de 4 pCt. Udbytte, være andet muligt, end at Rørpriserne maa blive saa smaa, at Plantageejerne maa søge at komme ud af deres Afhængighedsforhold til Fabrikken, det ville de da, hvis de have Kapital dertil, kunne gøre ved at bygge deres egne Værker. Man maa her ikke glemme, at naar det her fastslaas, at der er Aktier til 3 Millioner Kr., saa have de Mænd, der skulle drive dette Selskab, en Ret og ogsaa en Pligt over for Aktionærerne og over for Statskassen til at søge at skaffe et saa beskedent Udbytte som 4 pCt., men deraf bliver atter Følgen, at de, hvis de ere i Stand dertil, maa regne med mindre Priser end Rørleverandørerne kunne være tjente med, og de Rørleverandører, Plantageejere, som have Kapital dertil, ville med Nødvendighed blive tvungne ind paa at slaa sig et Par Stykker sammen og bygge deres egne Værker. De andre, som i Forvejen ere vanskeligt stillede, ville ganske sikkert i Løbet af nogle Aar blive nødte til at sælge deres Ejendomme, som da kunne komme over paa mere kapitalstærke Hænder, der da ogsaa ville bygge egne Værker og gøre sig uafhængige. De eneste, for hvem denne Udvej vel vil være spærret, ere de saakaldte Squatters, Negerhusmænd, derovre; hvis man derfor kom ind i de Spor, som jeg tror, at dette Forslag maa lede ind i, vilde vi derfor let sætte en Bom for den heldige Udvikling derovre, efter hvilken de stræbsomme og sparsommelige Negre have

været i Stand til at blive deres egne Mænd. Der vil i det hele nødvendigvis komme en økonomisk Kamp mellem Plantageejere, Rørleverandører paa den ene Side og Indehaveren af Fabrikken, d. v. s. Statskassen og Fælleskogerik Aktionærerne paa den anden Side, hvilket netop er noget, som Staten ikke har ønsket. Det, jeg har imod Forslaget, er saaledes, at man ved at gaa ind paa, at der for Overtagelsen sættes en Værdi for Fabrikken, som er ganske urimelig høj, forsømmer den ene samtidig med, at man mere end rimeligt fyldestgør den anden af de Interesser, man har villet varetage. I Motiverne er det jo sagt, at „i alt Fald adskillige af Aktionærerne have et ikke ubilligt Krav paa, at der indrømmes dem nogen Andel i eller Udbytte af de Værdier, der delvis ere tilvejebragte ved Ofre fra deres Side.“ Men det forekommer mig, at man har varetaget disse Aktionærers Interesser i højere Grad end berettiget, og end jeg synes kunde være absolut nødvendigt. Staten har jo en meget stor Magt over for dem, idet den ganske rolig kunde gøre, hvad den ikke har villet: stille det hele til Auktion og henvise dem til den Mulighed, der til Dels ligger i Maanen, efter Auktionen at faa noget ud af Kolonialkassen. Derimod har man ikke tilstrækkelig taget Hensyn til den anden i Motiverne omtalte Faktor, Kogeriets store Betydning for den sukkerdyrkende Befolkning, af Hensyn til hvilken der netop udtales, „at man ikke har ønsket at føre Faktoret over paa en tilfældig fremmed Haand, der muligvis vilde forfølge ganske ensidige Interesser“, men jeg tror, at det er netop det, man vil komme til at gøre. Man vil komme til at give Kogeriaktieejerne mere, end jeg synes, der tilkommer dem, selv med den største Hensynsfuldhed over for dem. Thi paa Papiret i alt Fald giver man dem den fulde Værdi af deres Aktiers Paalydende. Der er ganske vist enkelte, hvem man godt kunde unde dette, de enkelte, der have været Aktionærer fra første Færd, men man kan jo desværre ikke altid skaffe Folk det, man i og for sig gerne vil unde dem, og det hænder jo da ogsaa ofte Folk, at de have et Papir, der ved Tidernes Ugunst bliver mindre værd, noget, man da maa finde sig i, selv om man kunde for-